

Sygn. akt I ACa 1047/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Przemysław Kurzawa

Sędziowie: SA Barbara Trębska

SO (del.) Anna Szymańska-Grodzka (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puszkarska

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa H. O.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratora Okręgowego W. - P. w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 marca 2015 r., sygn. akt II C 929/13

I. oddala apelację;

II. przyznaje adwokatowi Z. S. od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Warszawie) kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) powiększoną o kwotę podatku VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;

III. nie obciąża H. O. kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

Anna Szymańska-Grodzka Przemysław Kurzawa Barbara Trębska

I ACa 1047/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 marca 2015 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo H. O. o zasądzenie od Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego W. - P. w W. kwoty 70.000,00 zł z tytułu nieotrzymania nagród pieniężnych od firmy (...) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 07 maja 2007 r. do dnia zapłaty, kwoty 2.500,00 zł z tytułu strat poniesionych za odebrane przesyłki i rozmowy telefoniczne z przedstawicielami wymienionej firmy wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 07 maja 2007 r. do dnia zapłaty, kwoty 54.800,00 zł z tytułu nieotrzymania nagród rzeczowych od (...) D. (...). wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 07 maja 2007 r. do dnia zapłaty, kwoty 750,00 zł z tytułu strat poniesionych za odebrane przesyłki i rozmowy telefoniczne z przedstawicielami wymienionej spółki wraz z ustawowymi odsetkami

od dnia 07 maja 2007 r. do dnia zapłaty, kwoty 34.250,00 zł z tytułu strat poniesionych w związku z wydaniem przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyroku z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie o sygn. akt II C 2823/03 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 09 grudnia 2003 r. do dnia zapłaty, kwoty 150.000,00 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę - utratę zdrowia fizycznego i psychicznego spowodowanego sposobem prowadzenia postępowania przez Prokuraturę Okręgową W.-P. w W.. W wyroku Sąd Okręgowy nadto nie obciążył powoda kosztami procesu przyznając jego pełnomocnikowi z urzędu kwotę 7.200 zł (z podatkiem VAT) tytułem nieodpłatnej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych. H. O. otrzymał od (...) sp. z o.o. w W., (...) D. (...) oraz firmy (...) szereg pism potwierdzających wygranie nagród w formie środków pieniężnych lub nagród rzeczowych. Środków tych nigdy nie uzyskał, w związku z czym w dniu 07 lutego 2003 r. zostało wszczęte śledztwo w sprawie o sygn. akt V Ds. 36/06, które z dniem 03 kwietnia 2006 r. postępowanie przejęte zostało do dalszego prowadzenia przez Prokuraturę Okręgową W. - P. w W.. Przedmiotem tego postępowania były oszustwa popełniane na szkodę osób fizycznych na terenie Polski i Czech przez firmy prowadzące działalność wysyłkową. Postępowanie było zawieszono, a po podjęciu prowadzono je pod sygn. akt VI Ds. 29/13. Jak nadto ustalił Sąd I instancji - wyrokiem z dnia 16 czerwca 2004 r. orzeczonym w sprawie zainicjowanej przez powoda o sygn. akt II C 2823/03 - Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz H. O. kwotę 34.250,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 09 grudnia 2003 r. do dnia zapłaty. Wyrok ten opatrzono klauzulą wykonalności w dniu 15 kwietnia 2005 r., jednak postępowanie egzekucyjne o sygn. akt V KM 1188/05 w zakresie realizacji powyższego tytułu wykonawczego ostatecznie zostało umorzone w związku z bezskutecznością egzekucji już w dniu 23 września 2005 r. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy P. (z uwagi na fakt, że prowadzona według zawnioskowanych sposobów egzekucja nie dała pozytywnych rezultatów). Z ustaleń Sądu Okręgowego w Warszawie wynikało, że pismami: z dnia 08 października 2012 r. pozwany poinformował powoda, że (...) sp. z o.o. nie posiada na terenie Polski nieruchomości i ruchomości podlegających zajęciu, jak również nie rozlicza się w Urzędach Skarbowych, a z dnia 31 lipca 2013 r., że Prokuratura Okręgowa W. - P. w W. nie dysponuje innym majątkiem podejrzanych, który należałoby zająć na poczet przyszłych kar, środków karnych i roszczeń odszkodowawczych. W konsekwencji – w kolejnym postępowaniu egzekucyjnym o sygn. akt Km 1239/12na podstawie powyższego tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie akt II C 2823/03 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie postanowieniem z dnia 4 marca 2013 r., umorzył postępowanie wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Tymczasem postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową W. - P. w W. o sygn. akt V Ds. 36/06, nastąpiła przewlekłość. Sąd ten przyznał pokrzywdzonemu H. O. od Skarbu Państwa kwotę 5.000,00 zł.

Powyższy stan faktyczny wywiedziono w oparciu o **ocenę dowodów**, w której Sąd I instancji zaznaczył, że celem ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie, przeprowadzono wprawdzie dowód z przesłuchania powoda na okoliczność poniesionych przez powoda wydatków, doznanej szkody, przyczyny szkody, przebiegu leczenia, związku z działaniem organów w śledztwie oraz obecnego stanu zdrowia powoda, oddalono jednak wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia, czy przebyte schorzenia u powoda miały związek z przewlekłym śledztwem, w którym powód występował w charakterze pokrzywdzonego. Dowody te, zdaniem Sądu Okręgowego, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia. Wnioskowana opinia biegłego była zbędna, w sytuacji stwierdzenia braku związku przyczynowego między stanem zdrowia powoda a działaniami organów publicznych (co omówiono przy rozważaniach prawnych).

W rozważaniach prawnych Sąd I instancji wskazał, że powód domagał się zasądzenia na jego rzecz poszczególnych kwot tytułem odszkodowania za straty materialne oraz zadośćuczynienia za krzywdę. Roszczenia powód wywodził z faktu przewlekłego i wadliwego prowadzenia przez Prokuraturę Okręgową W. - P. w W. postępowania przygotowawczego przeciwko organizatorom loterii i konkursów, w których powód był uczestnikiem. W szczególności żądanie powoda obejmowało również roszczenie zasądzenia stosownej kwoty wynikającej z faktu niemożności wyegzekwowania należności przyznanej H. O. przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 16

czerwca 2004 r. w sprawie o sygn. akt II C 2823/03, który to brak możliwości wynikał z faktu nieprawidłowego prowadzenia postępowania przez pozwanego - Prokuraturę Okręgową W. - P. w W. polegający zwłaszcza na częściowym zajęciu majątku oskarżonych podmiotów i niezabezpieczeniu go w sposób prawidłowy, jak również prowadzenie postępowania przygotowawczego w sposób przewlekły.

Mając na uwadze tak sformułowane żądanie pozwu, za podstawę prawną dochodzonych roszczeń Sąd I instancji uznał art. 417 § 1 kc w zw. z art. 444 kc i art. 445 kc. Zaznaczył, że przepis art. 417 kc znalazł zastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy wobec państwowego organu ścigania jakim jest pozwany, zdaniem powoda szkoda wyrządzona została bowiem „przy wykonywaniu władzy publicznej”, dotyczy wyłącznie skutków funkcjonowania państwa w sferze określanej mianem imperium, a więc działań lub zaniechań polegających na wykonywaniu funkcji władczych, realizacji zadań władzy publicznej. Za podmiot odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną takim niezgodnym z prawem zachowaniem władzy publicznej uznał Skarb Państwa. Zaznaczono, że dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych, obok zdarzenia sprawczego, konieczne jest ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, a więc szkody i związku przyczynowego. Przepis art. 417 kc nie zawiera w tej kwestii żadnej regulacji, a tym samym znajdują zastosowanie ogólne reguły dotyczące kompensaty szkody w mieniu (majątkowej) i na osobie (majątkowej i niemajątkowej) oraz koncepcji związku przyczynowego - w szczególności ujęte w przepisach art. 361, 444-448 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził w oparciu o poglądy doktryny i orzecznictwa, iż zgodnie z art. 361 § 1 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda. Przepis ten określa związek przyczynowy między działaniem lub zaniechaniem zobowiązanego, a powstałym skutkiem w postaci szkody, jako przesłankę odpowiedzialności cywilnej za szkodę. Związek przyczynowy oznacza przyczynowe powiązanie przesłanki szkody oraz zdarzeń prawnych wywołujących szkodę (działania i zaniechania zobowiązanego lub inne zdarzenia prawne). Pełni w prawie cywilnym podwójną funkcję - stanowi przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej i wyznacza granice odpowiedzialności odszkodowawczej w tym rozumieniu, że zobowiązany ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa swego postępowania lub zdarzeń, z którymi ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy. W tym sensie wpływa w sposób pośredni na wielkość należnego odszkodowania, bowiem na rozmiar tego odszkodowania podstawowy wpływ ma wielkość doznanej szkody. Istnienie normalnego związku przyczynowego między działaniem wyrządzającym szkodę, a szkodą jest konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej. Stwierdzenie jej braku jest wystarczające do oddalenia powództwa. Dalej Sąd I instancji wywodził, że następstwo ma charakter normalny wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez zaistnienia szczególnych okoliczności, szkoda jest zwykle skutkiem określonego zdarzenia, choć nie są wykluczone związki wielocłonowe, na które składa się wielość zdarzeń następujących po sobie, łącznie uczestniczących w zbudowaniu ostatecznego, jednego skutku w postaci konkretnej szkody. Ta niepodzielność skutku oznacza, że nie jest możliwe wyodrębnienie w nim określonych części, które stanowiłyby wyłączny rezultat działania jednej tylko bezpośredniej przyczyny. Podkreślono zaś, iż zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 kc, ciężar udowodnienia zarówno zaistnienia zdarzenia, z którym na określonych zasadach normy prawne wiążą obowiązek naprawienia szkody przez dłużnika, wystąpienia szkody, jak również adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem a szkodą, spoczywa na powodzie, albowiem to on wywodzi z powyższych faktów skutki prawne.

W świetle powyższych rozważań i wobec zakreślonej przez powoda podstawy faktycznej żądania Sąd Okręgowy poddał analizie sposób działania Prokuratury i jego ewentualny wpływ na podnoszoną przez powoda okoliczność powstania szkody majątkowej i krzywdy. W pierwszej kolejności uwzględniono fakt, że postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2013 r. stwierdzona została przewlekłość w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową W. - P. w W.. Z tego tytułu powodowi przyznana została kwota 5.000,00 zł. Tu jednak Sąd I instancji wskazał, że nie istnieją podstawy uzasadniające łączenie podnoszonej przez powoda szkody z działaniami Prokuratury, ze względu na brak adekwatnego związku przyczynowego w tym zakresie. W żaden sposób nie można wnioskować, że określony sposób prowadzenia postępowania przygotowawczego przez pozwanego miał przełożenie na brak możliwości wyegzekwowania na rzecz powoda należności przyznanych wyrokiem Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt II C 2823/03. Z załączonych do akt sprawy postanowień wydanych w postępowaniu egzekucyjnych wynika, że prowadzona według zawnioskowanych sposobów egzekucja

okazała się bezskuteczna. Powód nie wykazał bowiem, że inne postępowanie Prokuratury skutkowałoby możliwością wyegzekwowania przez niego zasądzonej kwoty. Nawet – zaś - w razie stwierdzenia, że działanie organu ścigania w tym zakresie było nieprawidłowe, nie było podstaw do przypisania odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanemu. Samo przypuszczenie powoda w tej kwestii uznał Sąd I instancji za niewystarczające, wymagane jest bowiem wykazanie związku przyczynowego, a dowodu na tę okoliczność powód nie przedstawił. W dalszej kolejności za niezasadne zostało uznane dochodzone w pozwie żądanie zasądzenia od Skarbu Państwa równowartości nagród, jakich powód nie otrzymał od organizatorów konkursów, tj. firmy (...), (...) D. (...). oraz (...) sp. z o.o. Nie istnieją również jakiegokolwiek podstawy uzasadniające zwrot od pozwanego kosztów poniesionych w związku z rozmowami telefonicznymi, jakie powód prowadził z przedstawicielami wyżej wymienionych podmiotów. Stanowiska Sądu I instancji nie zmieniała stwierdzona przez organy ścigania jako sprzeczna z prawem działalność organizatorów konkursów, o czym świadczy chociażby fakt skierowania aktu oskarżenia z dnia 10 października 2013 r. w sprawie VI ds. 100/3, którym objęto 60.000 pokrzywdzonych osób, w tym H. O.. Brak było bowiem - w ocenie Sądu I instancji - przesłanek, które pozwoliłyby przenieść odpowiedzialność za nieotrzymanie nagród od podmiotów działających w sprzeczności z prawem, na Skarb Państwa - Prokuratora Okręgowego W. - P. w W.. Nie stwierdził podstawy prawnej do takiego powiązania pomiędzy działaniami - nawet sprzecznymi z prawem - podmiotów prowadzących działalność gospodarczą polegającą na organizowaniu konkursów i stratą powoda wyrażającą się w kosztach rozmów telefonicznych w związku z tymi konkursami, a odpowiedzialnością Skarbu Państwa - Prokuratury Okręgowej W. - P.. Pozwany prowadził postępowanie przygotowawcze dotyczące organizatorów konkursów, jednak nie ponosił odpowiedzialności za działania osób oskarżonych, skutkujące szkodą w majątku pokrzywdzonych. Analogicznie, takiego związku nie można też dostrzec w zakresie oczekiwanych przez powoda nagród w tych konkursach. Nadto nie dopatrzonego się w sprawie wykazania adekwatnego związku przyczynowego między obecnym stanem zdrowia powoda, a sposobem prowadzenia przez pozwanego postępowania przygotowawczego. Powód – w ocenie Sądu - nie sprostował dyspozycji z art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. O skutkach sposobu prowadzenia postępowania przez Prokuraturę nie świadczyło tu zwłaszcza przedłożone przez powoda orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Za gołosłowne uznano też twierdzenia o utracie zdrowia psychicznego oraz wystąpieniu szeregu innych schorzeń. Nie kwestionując istotnie ciężkiego stanu zdrowia powoda, nie znaleziono podstaw dla uznania, że okoliczność ta może w jakikolwiek sposób zostać powiązana z samym działaniem organów ścigania. W końcu także w zakresie tych skutków, wskazywanych przez powoda, nawet w razie wykazania ich związku z prowadzonym przez Prokuraturę postępowaniem, nie można stwierdzić, że skutki te pozostawałyby w normalnym związku przyczynowym. Nie stanowi bowiem normalnego następstwa prowadzonego długotrwałe postępowania przygotowawczego, utrata zdrowia przez uczestnika tego postępowania. O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 kpc. Pomimo niezasadności powództwa i jego oddalenia w całości uwzględniono bowiem obecny ciężki stan zdrowia powoda oraz jego trudną sytuację majątkową i brak środków, które pozwoliłyby uiścić przez niego na rzecz strony wygrywającej kwotę 7.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w części oddalającej powództwo. Wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów postępowania, w szczególności przez sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego przez przyjęcie, iż brak jest związku przyczynowego między działaniem Prokuratury, a szkodą powoda i w związku z tym naruszenie art. 233 k.p.c. wobec dowolnego ustalenia, iż taki związek nie występuje. Kolejny zarzut dotyczył naruszenia przy rozstrzygnięciu art.227 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c. - poprzez oddalenie zgłoszonego przez powoda wniosku dowodowego o dopuszczenie opinii biegłego, co uniemożliwiło wykazanie, iż pomiędzy obecnym stanem zdrowia powoda, a działaniem prokuratury istnieje związek przyczynowy rzutu także na jego stan majątkowy. Wskazując na powyższe powód wystąpił o uchylenie wyroku w części zaskarżonej i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia, względnie o uzupełnienie postępowania dowodowego i dopuszczenie dowodu z opinii psychologa klinicznego dla ustalenia, czy przebyte schorzenia u powoda (stan psychiczny, cierpienia, ból, frustracja) od 7 maja 2007r. miały związek z przewlekłym śledztwem, w którym występował w charakterze pokrzywdzonego (przy czym biegły winien bezpośrednio z powodem przeprowadzić wywiad psychologiczny)- i w konsekwencji - zmianę wyroku w części zaskarżonej i uwzględnienie powództwa.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji, oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa klinicznego - ze względu na brak jego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy oraz fakt, iż zmierza jedynie do przedłużenia postępowania, a także zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i rozważania prawne poczynione przez Sąd Okręgowy. Za chybione uznano zaś zarówno zarzuty w zakresie naruszenia art.233 k.p.c., jak i art.277 k.p.c. w zw. z art.162 k.p.c. I tak, w szczególności:

Po pierwsze – mimo profesjonalnej reprezentacji - ani przed Sądem I instancji, ani w toku postępowania apelacyjnego H. O., na którym spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie, nie wykazał w całości, że podnoszona przez niego bezprawność zachowania pozwanego zaistniała, a dokonane przez Prokuraturę zabezpieczenie było wadliwe. Powód nigdy nawet nie podał w jakiej wysokości i kiedy winno zostać orzeczone zabezpieczenie, by było prawidłowe i skuteczne wobec powoda. Nie określono również żadnego potencjalnego przedmiotu zabezpieczenia i zakresu jego zajęcia. Powód zaniechał też choćby twierdzenia, że o zabezpieczenie wnosił i w jakim zakresie, czy oświadczenia, że przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie karnej od początku były jego roszczenia natury cywilno-prawnej wynikłe z przestępstwa. Faktów takich również nie udowodnił. Tymczasem zaś - także w ocenie Sądu Apelacyjnego - niepełność i brak pokrycia wszystkich szkód jednego z pokrzywdzonych przez zabezpieczenie nie stanowi jeszcze samoistnie o nieprawidłowości czynności Prokuratury. Samo zabezpieczenie w pierwszej kolejności należności z tytułu grzywny i kosztów postępowania karnego nie musiało być nieuzasadnione. Usprawiedliwiał je charakter karny tego postępowania - zależne było od ujawnionego majątku sprawców i żądań uczestników postępowania. Okoliczności obciążających decyzję Prokuratury niezasadnością powód nie wykazał. Nie udowodnił zwłaszcza w żaden sposób innej relewantnej okoliczności - tego, że sprawca przestępstwa dysponował majątkiem wystarczającym dla zaspokojenia nie tylko należności prawno-karnych, ale i cywilno-prawnych powoda, do tego majątkiem faktycznie i prawnie możliwym do zajęcia. Przeczy temu wyraźnie korespondencja przesyłana do powoda przez Prokuraturę - przedstawiona przez powoda. Inaczej mówiąc – H. O. nie wykazał, że w ogóle było możliwe zaspokojenie jego roszczeń z majątku sprawców, a w toku procesu skuteczne zabezpieczenie jego roszczeń. Twierdzenia powoda w tej materii były ogólnikowe i gołosłowne. W tym zakresie nie sposób stwierdzić bez należytego zakreślenia podstawy faktycznej przez powoda, by doszło do bezprawnego zachowania pozwanego. Wszystkich tych okoliczności Sąd Okręgowy nie miał zaś prawa sam dookreślać, stanowiłoby to bowiem wypełnienie luk w podstawie faktycznej powództwa i nielegalne wkroczenie w kompetencje powoda, wyłącznie uprawnionego do sformułowania treści owej podstawy. Bezspornie natomiast pozwany dopuścił się bezprawnego zachowania pozwalając na zaistnienie przewlekłości postępowania.

Po drugie - apelacja obejmuje jedynie bardzo ogólną polemikę z rozważaniami poczynionymi przez Sąd Okręgowy, co do uznania braku adekwatnego bezpośredniego związku przyczynowego między zaistnieniem szkody, a bezprawnym zachowaniem Prokuratury Okręgowej w Warszawie. Podkreślić należy, że powód nie wykazał, iż gdyby postępowanie nie było przewlekłe do zaspokojenia by doszło. Przeciwnie z materiału dowodowego zaoferowanego w sprawie przez stronę powodową w ogóle nie wynika, że gdyby do przewlekłości nie doszło powód zaspokoiłby się w związku z zabezpieczeniem. Brak jakichkolwiek dowodów na to, że sprawcy szkody u zarania postępowania karnego dysponowali stosownym majątkiem wystarczającym dla zaspokojenia powoda, a wyzbyli się go tylko na skutek przewlekłości sprawy. Ewentualna wadliwość zabezpieczenia i przewlekłość nie byłyby też wyłącznymi i bezpośrednimi przyczynami wystąpienia szkody. Szkada bowiem została wywołana przez sprawców przestępstwa w chwili jego popełnienia i wyzbywania się korzyści z nielegalnego czynu i majątku.

Po trzecie - okolicznością niweczącą odpowiedzialność pozwanego jest też fakt, że niezależnie od zawisłego postępowania karnego – już następnego dnia po wystąpieniu szkody - sam powód miał możliwość odpowiednio

wczesnego wytoczenia powództwa cywilnego w sprawie swoich należności wraz z odpowiednim i niewadliwym wnioskiem o zabezpieczenie. Takie zabezpieczenie – oczywiście przy założeniu, że sprawcy szkody dysponowali odpowiednim majątkiem (co w sprawie nie zostało wykazane) – usunąć mogło ewentualną niemożliwość zaspokojenia się z majątku przestępców w przyszłości. Co najmniej w równym stopniu z organami ścigania H. O. był więc odpowiedzialny za sytuację dotyczącą zakresu zabezpieczenia jego roszczeń i ostatecznej niemożliwości ich zaspokojenia. Postępowanie karne nie stoi bowiem na przeszkodzie ani wszczęciu, ani zabezpieczeniu powództwa cywilnego.

Po czwarte – ma oczywiście rację powód, iż doprowadzenie do przewlekłości przedmiotowego postępowania karnego miało charakter bezprawny oraz, że długotrwałe postępowanie karne w istocie mogło oddziaływać na jego sytuację życiową. Jednak w toku całego procesu profesjonalnie reprezentowany powód wiąże swą krzywdę przede wszystkim z brakiem odzyskania środków finansowych utraconych wskutek przestępstwa, a nie z samym faktem długotrwałości postępowania. Jednocześnie jednak H. O. wywodzi ów brak odzyskania strat finansowych z przewlekłości postępowania karnego. Jak już wskazano, owa relacja przyczynowo-skutkowa pomiędzy zaistnieniem straty, a przewlekłością postępowania karnego (jak również jego wadliwością) nie została przez powoda ostatecznie wykazana. Tymczasem już brak jednej tylko kumulatywnej przesłanki w postaci związku przyczynowego między bezprawnym zachowaniem pozwanego, a krzywdą powoda powoduje, że nie ma zastosowania art. 417 § 1 k.c., a w konsekwencji także art. 444 k.c. i art. 445 k.c. Niweczy to odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa w sprawie niniejszej.

W konsekwencji powyższego - dalsze badanie zaistnienia szkody w postaci krzywdy nie było celowe, a dowód z biegłego w tym zakresie - w braku związku przyczynowo-skutkowego między krzywdą powoda, a przewlekłością postępowania - był zbędny i Sąd Okręgowy zasadnie oddalił wniosek w tym zakresie. Przeprowadzenie tego dowodu nie było dopuszczalne również z powodu braku zaoferowania przez H. O. jakichkolwiek dokumentów źródłowych dotyczących jego stanu zdrowia (dokumentacji medycznej), która stanowiłaby źródło ocen i badań biegłego. W braku takich medycznych podstaw źródłowych i jedynie w oparciu o wywiad medyczny oraz wnioski z badania biegły jednej tylko specjalności i tak nie byłby w stanie wydać pełnej i kompletnej opinii. Biegły nie mógłby odnieść się ściśle i kompleksowo do aktualnej wieloprzyczynowej sytuacji zdrowotnej powoda. Na stan zdrowia powoda składa się wiele współistniejących chorób (co nie było w sprawie sporne), które mogłyby przyczyniać się w różnym stopniu do stanu jego zdrowia. Tak przeprowadzony dowód z opinii biegłego dla oceny stanu zdrowia powoda i jego krzywdy należałoby uznać więc za dalece niewystarczający dla rozstrzygnięcia w tym przedmiocie.

Z tych wszystkich względów apelację należało oddalić na podstawie art.385 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o normę art.102 k.p.c. Uznano bowiem za uzasadniony przypadek do nie obciążania przegrywającego H. O. kosztami postępowania apelacyjnego pozwanego. Uwzględniono zarówno jego sytuację zdrowotną i bytową, jak i fakt pokrzywdzenia przestępstwem, a zwłaszcza dotknięcie go przez przewlekłość postępowania, której pozwany się dopuścił. O wynagrodzeniu adwokata zastępującego powoda z urzędu orzeczono na podstawie art.108 §1 k.p.c. w zw. z §19 i § 6 pkt 7 oraz §13 ust.1 pkt2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013 r., poz. 461 j.t.).

SSA Barbara Trębska SSA Przemysław Kurzawa SSO (del.) Anna Szymańska-Grodzka